

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЗАПОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ЗАПОРІЗЬКИЙ ЦЕНТР КОЗАЦЬКОГО ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
«ШКОЛА ДЖУР»

ПОГОДЖЕНО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання науково -
методичної ради ІАМЦ
департаменту освіти і науки,
молоді та спорту ЗМР

Наказ департаменту освіти
і науки, молоді та спорту
Запорізької міської ради

_____ № _____

_____ № _____

***Навчальна програма з позашкільної освіти
з військово-патріотичного спрямування гуртка
«Козацько–лицарського виховання «Джура»***

5 років навчання

Запоріжжя 2016

Пояснювальна записка

Створення системи національного виховання нині виступає провідним завданням, яке стоїть перед педагогічною наукою і практикою.

Зміст національного виховання, який умовно можна виразити «тріадою» «громадянин – патріот - гуманіст», реалізується через форми, методи, прийоми роботи з дітьми як під час навчання, так і в позаурочній та позашкільній діяльності.

Система національного виховання сприяє формуванню у дітей почуття любові до рідної землі, пошани до історичного минулого, створює особливу атмосферу дружби, доброзичливості, взаємоповаги і толерантності.

Національне виховання ставить за мету прилучати молодь до національної культури та традицій.

Козацько-лицарські традиції є вищим здобутком українського національного життя, культури, державотворення і духовності. Козацька педагогіка стала вершинним здобутком національної системи освіти і виховання. Тому творче відродження козацько-лицарського загартування підростаючих поколінь – поклик часу, веління історії.

Важливою рисою систематичної військово-фізичної підготовки запорожців була практична реалізація принципу гармонійного виховання особистості, де поруч із загальноосвітніми дисциплінами багато уваги надавалось фізичному вихованню козаків. І в сучасних умовах демократизації освіти, надання їй державно-національної спрямованості вимагають пошуку нових шляхів якісного вдосконалення фізичного виховання підростаючого покоління.

Метою фізичного виховання, починаючи з раннього дитинства, є формування фізично досконалої людини, зміцнення здоров'я та підвищення розумової працездатності.

Продовжуючи козацькі виховні традиції та поєднуючи їх з сучасними проблемами модернізації системи фізичного та патріотичного виховання дітей, гурток «Козацько–лицарського виховання «Джура» ставить **за мету:**

- виховання засобами козацької педагогіки національно свідомого громадянина і патріота Батьківщини;
- розкриття потенціалу особистості вихованця, розвиток його здібностей та обдарувань;
- формування здорового способу життя, підвищення соціальної активності і зміцнення здоров'я дітей;
- навчання дітей основам фізичної культури в необхідному обсязі для зміцнення їх здоров'я, подальших занять обраним видом спорту;
- сприяння позитивній соціалізації особистості вихованця.

Відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України щодо типових навчальних планів позашкільних навчальних закладів освіти для гуртків фізкультурно-спортивного спрямування рекомендовано кількість навчальних годин на тиждень – 6, починаючи з першого року навчання.

Навчальна програма гуртка козацько-лицарського виховання «Джура» (затверджена Міністерством освіти і науки, молоді та спорту 10.06.2012р. протокол № 3, розрахована на 105 годин).

Для роботи з вихованцями гуртків ЗЦКВПВ «Школа джур» фізкультурно-спортивного спрямування кількість годин на рік, запланованих в Міністерській програмі «Козацько–лицарського виховання «Джура» (105 на рік) недостатньо. Збільшуючи кількість годин з 105-ти до 216-ти годин на рік ми даємо можливість вихованцям більш досконало розвинути свої фізичні та інтелектуальні здібності, закріпити їх під час практичних занять відповідно до розділів програми.

В даній програмі ми збільшили кількість годин на рік в таких розділах:

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		105 год.		
		Було	Добавили	Всього

1.	Вступне заняття. ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність	1	1	2
5.	Учнівське (дитяче) самоврядування. Велике Козацьке коло (Козацька Рада). Полк і полкова старшина	4	4	8
6.	«Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва	18	45	63
7.	«Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота	14	10	24
8.	Від козацьких забав до олімпійських вершин	16	45	61
9.	«Слава козацька не вмере, не загине...». Відродження народних мистецьких традицій	10	6	16
РАЗОМ		105	111	216

Дана програма розрахована для роботи з дітьми 10–17 років і визначає основи підготовки вихованців відповідно засад національно-духовного, військово-патріотичного виховання та підготовки до виконання Конституційного обов'язку – захисту Вітчизни, участі в I та II етапах Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джура").

Програма гуртка спрямована на використання елементів козацької педагогіки, досвіду наших предків по вихованню підростаючого покоління, виконання законів кодексу «лицарської честі», який передбачає:

- любов до батьків, рідної мови, вірність у коханні, дружбі, побратимстві, віддане ставлення до Батьківщини–України;
- готовність захищати слабших, молодших;
- шляхетне ставлення до дівчини, Матері, Жінки, Бабусі;
- непохитна відданість ідеям, принципам народної моралі, духовності;
- відстоювання повної свободи і незалежності особистості, народу, держави;
- турбота про розвиток національних традицій, звичаїв і обрядів, бережливе ставлення до рідної природи, землі;
- цілеспрямований розвиток власних фізичних і духовних сил, волі, можливостей свого організму;
- уміння скрізь і всюди чинити шляхетно, виявляти інші чесноти;
- не шкодити своїми діями іншим.

Усі заняття в гуртку спрямовані на поглиблення знань вихованців, розширення їх кругозору, виховання загальнолюдських християнських цінностей, формування світогляду громадян незалежної демократичної держави, сповнених національної гідності та поваги до інших народів.

У гуртку «Козацько–лицарського виховання "Джура"» вихованці знайомляться з визначними подіями з історії рідного краю, вивчають історію запорізького козацтва, займаються туристсько-краєзнавчою роботою, військово–прикладними видами спорту, відродженням військово-спортивного мистецтва та народних мистецьких традицій, готують себе до служби в лавах Збройних Сил України (ЗСУ).

Більшість занять носить практичний характер з елементами змагань та інтелектуальних ігор. Програма орієнтує керівника гуртка на виховання національної свідомості, духовно багатой зорієнтованої на творчу діяльність особистості, щоб вона змогла знайти себе в сучасному суспільстві. У гуртку виховується розвинена людина зі стійким характером, сильною волею, добрим серцем та чистою совістю.

Зміст програми структурований за розділами:

1. Вступ. ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність.
2. «Мій рідний край».
3. «Гей ви, хлопці, славні запорожці».
4. Духовні цінності запорізьких козаків.
5. Учнівське (дитяче) самоврядування.
6. «Козацькому роду нема переводу».
7. «Козацькими стежками».
8. Від козацьких забав до олімпійських вершин.
9. «Слава козацька не вмере, не загине.....».
10. Підсумкове військово–спортивне свято

Розподіл годин у програмі гуртка є орієнтовним, керівник гуртка може змінювати їх, плануючи свою роботу, враховуючи регіональні аспекти.

Перевірка та оцінювання знань, умінь та навичок вихованців здійснюється під час виконання практичних завдань, а також у формі вікторин, конкурсів та змагань.

Методологічними засадами програми визначено:

- Конституція України.
- Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»)
- Закон України « Про освіту»
- Закон України про позашкільну освіту № 1841-ІІ від 22.06.2000р.
- Положення про позашкільний навчальний заклад.
- Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах 16.06.2015р.
- Комплексна програма розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України на основі козацьких звичаїв і традицій у поєднанні з розвитком туристичної галузі.

Мета навчальної програми:

формування та розвиток повноцінної особистості, гармонійної людини, патріота Батьківщини;

- виховання в підростаючого покоління почуття патріотизму;
- виконання кодексу «Лицарської честі» на засадах козацької педагогіки;
- популяризація здорового способу життя, зміцнення здоров'я дітей;

Завдання програми:

формування у гуртківців пізнавальної, творчої, практичної та соціальної компетентностей.

Актуальність програми:

- виховання у дітей та юнацтва активної громадянської позиції, національної гідності, любові до своєї Батьківщини – України.

- розвиток творчих та фізичних здібностей гуртківців, виховання у них загальнолюдських цінностей, ідеалів гуманізму і демократизму;

- національно-культурне відродження українського народу;

Новизна програми:

в широкомасштабній різноманітності поєднання змістовності тем розділів, а саме: синтез знань з історії рідного краю та історії запорізького козацтва, духовних цінностей запорізьких козаків, дитяче самоврядування та відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва, туристсько-краєзнавчої та пошуково-дослідницької роботи з постійним самовдосконаленням фізичного стану вихованців.

Особливості змісту та структури програми

Програма курсу «Козацько–лицарського виховання «Джура» реалізується в 2 аспектах: пізнавальному та прикладному. Вихованці не тільки отримують теоретичні знання, а й навчаються практично.

Зміст навчальної програми побудований на відповідності змісту навчального матеріалу віковим особливостям вихованців на всіх етапах навчання.

Обсяг програми: 216 годин на рік враховує 79 годин теоретичного матеріалу та 137 годин практичного (це 6 годин на тиждень). В 5-тирічну програму включені туристично-краєзнавчі походи з ночівлею, які проводяться поза сіткою годин в канікулярний час. В залежності від року навчання, це дводенні, триденні, багатоденні туристично-краєзнавчі походи та рейди, згідно козацької легенди.

Відповідно до програми запланована участь вихованців у I та II етапах Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джур"), участь у концертах, фестивалях, виставах.

Програма має 10 розділів:

1. Вступне заняття. ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність
2. «Мій рідний край». Вивчення історії рідного краю
3. «Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва
4. Духовні цінності запорізьких козаків
5. Учніське (дитяче) самоврядування. Створення рою. Вибори ройового.
6. «Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва
7. «Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота
8. Від козацьких забав до олімпійських вершин
9. «Слава козацька не вмре, не загине.....». Відродження народних мистецьких традицій
10. Підсумкове військово-спортивне свято (ПВД-похід вихідного дня).

Програма приділяє більш значну увагу не лекційним заняттям та бесідам, а практичному оволодінню програмовим матеріалом. Це широко масштабний спектр різноманітних козацьких ігор та змагань, змагання з основних видів фізичної культури, конкурси строю і пісні, комплексні силові вправи, навички стрільби з пневматичної зброї, основ козацьких єдиноборств «Спас», боротьба «Навхрест», «Пластун».

Туристсько-краєзнавчий та дослідницько-пошуковий розділи спрямовані:

- на оволодіння практичними знаннями та навичками з техніки руху на маршруті, забезпечення безпеки в поході, оволодіння навичками роботи з картою, компасом, з поняттям азимут та орієнтування тощо;

- на ознайомлення з народним та козацьким мистецтвом, а саме, обрядовими святами українського народу, промислами та ремеслами тощо;

- участь вихованців у мистецьких святах, написанні сценаріїв свят.

Важливим є розділ «Учнівське (дитяче) самоврядування», який вчить вихованців створювати дитячі об'єднання за зразком козацьких, робити, відповідно до посад, розподіл обов'язків у гуртку, налаштовує на співпрацю з батьківським комітетом, громадськістю, владою тощо.

Сприяє розвитку лідерських якостей, спонукає до активної громадської діяльності, до самостійної пізнавальної творчої роботи, до самоосвіти та самовдосконалення.

Зміст програмового матеріалу спрямований на формування у вихованців ключових компетентностей.

Пізнавальна компетентність:

- формування та розвиток у гуртківців здібностей, спрямованих на отримання і засвоєння необхідних знань, умінь та навичок;

- мотивування вихованців до самостійного здобуття нових знань.

Практична компетентність:

- участь вихованців в I та II етапах Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джура");

- у козацьких військово-патріотичних вишколах «Котигорошко», «Джура»;

- у I та II етапах конкурсу «Патріот Вітчизни»;

- у спортивних конкурсах, змаганнях;

- у історико-краєзнавчих конкурсах, вікторинах, олімпіадах.

Творча компетентність:

- розвиток творчого мислення, творчої пізнавальної активності;

- розкриття і розвиток у гуртківців їхніх талантів та здібностей.

Соціальна компетентність:

- інтелектуальний та фізичний розвиток вихованців;
- виховання дітей та молоді на кращих традиціях народу і козацтва України;
- формування у гуртківців української самосвідомості та патріотизму;
- виховання у дітей та молоді гуманістичних і загальнолюдських цінностей, стійких моральних переконань;
- формування високоосвічених, творчих і соціально активних особистостей та громадян, які будуть свідомо працювати на ниві творення і захисту Української держави;
- вміння брати відповідальність (вміння старших гуртківців виступати наставниками для молодших).

Комунікативна компетентність:

- навички працювати в групі (команді, колективі) і успішно співпрацювати;
- досвід ефективного спілкування й активного слухання;
- досвід вирішення конфліктної ситуації ненасильницькими методами.

Полікультурна компетентність:

- внутрішня культура: витримка, ввічливість, почуття міри, увага до оточуючих, доброзичливість.

Продуктивна творча діяльність:

- готовність та потреба у творчості, самоосвіті, самовдосконаленні;
- реалізація творчого потенціалу вихованця.

Методичний коментар

Програмовий матеріал адаптований до вимог та напрямків діяльності позашкільного навчального закладу – Запорізького центру козацького військово-патріотичного виховання «Школа джур», а саме виховання молоді на козацьких традиціях.

Виховання у гуртківців національної духовності, морально-етичних цінностей, які мають стати для них справжнім кодексом лицарської честі.

Серед найголовніших із цих правил: любов до батьківщини, рідної мови, віри та звичаїв свого народу, повага до історичної спадщини славного запорозького козацтва, бережного ставлення до рідної природи, гартування свого характеру, волі і здоров'я.

Програма забезпечує комплексну підготовку до подальшої професійної самореалізації вихованців, сприяє формуванню потреби і звички до повноцінного інтелектуального життя, сприяє формуванню особистості з характерними фізичними, моральними, духовними, службово-діловими якостями, адаптованими до сучасних умов і реалій.

Актуалізація вивченого матеріалу та набутих знань досягається за рахунок систематизації навчального матеріалу навколо життєво важливих для дитини знань, які зумовлюють розвиток її соціального досвіду.

У процесі реалізації цієї програми з питань компетентного підходу відбувається переосмислення уявлення, що вихованець не лише «носіє» певної груп знань, умінь, навичок, а є соціальною істотою, яка має реалізуватися в майбутньому, виконувати соціальні ролі й вирішувати коло професійних і життєвих завдань.

Зміст програми повністю відповідає міністерській програмі «Козацько–лицарського виховання «Джур», схваленої Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, протокол № 3 від 01.06.2012 р. та вимогам нормативних документів, що регламентують обсяг навантаження вихованцям для гуртків фізкультурно-спортивного спрямування.

Змістовний компонент складається з теоретико-практичних розділів, що мають певний обсяг та рівень складності.

Розділи програми також відображають зміст спортивної підготовки, тобто фізичної, технічної, тактичної, психологічної, теоретичної, та інтегральну підготовку.

У відповідності до вимог та напрямків діяльності ЗЦКВПВ «Школа джур» програма передбачає більш детальне ознайомлення з історичними подіями України та козацької доби, з системою фізичного загартування

запорозьких козаків, зі звичаями, обрядами, святами та традиціями українського народу.

В навчально-тематичних планах на кожному етапі навчання кількість годин у цих розділах може змінюватися в залежності від рівня тренуваності групи та рівня навчання.

Програмою передбачаються різноманітні форми і методи занять з урахуванням реальної ситуації. Це можуть бути як теоретичні (лекції, розповіді, бесіди, демонстрації з обговорюванням), так і практичні заняття у приміщенні та на місцевості (тренування, вишколи, екскурсії, конкурси, тренувальні походи, змагання, ігри тощо).

В процесі навчальної та ігрової діяльності, невимушеного спілкування з педагогом та однолітками у дітей формуються необхідні життєві компетентності, виховується почуття відповідальності за свої вчинки, готовність до взаємовиручки та взаємодії, бажання удосконалювати свої фізичні та інтелектуальні, технічні якості та навички.

Діагностика успішності

Діагностика успішності отриманих знань, умінь та навичок здійснюється постійно в процесі поточних занять, на підсумкових заняттях, в підсумках результативності участі вихованців у різноманітних козацьких та військово-спортивних змаганнях, турнірах, конкурсах, вікторинах, ігрових програмах; участі у святкових тематичних заходах та концертних програмах, індивідуально та в складі команди.

Високим результатом підготовки вихованців може бути представлення та захист своїх самостійних тематичних робіт туристсько-краєзнавчого та пошуково-дослідницького спрямувань відповідно до програми гуртка.

Формою заохочення вихованців може стати їх особисте і командне нагородження грамотами, дипломами, медалями, кубками та призами за участь у житті гуртка та особисті і командні досягнення.

Прогнозований результат знань, умінь і навичок вихованців

Гуртківці повинні знати:

- основні питання з історії України, козацтва і рідного краю;
- культуру та побут українців;
- обряди і звичаї українського народу, церковні і народні свята;
- історичні та культурні пам'ятки рідного краю;
- видатних діячів українського козацтва, культури, науки і мистецтва, спорту;
- основи дитячого самоврядування;
- основні аспекти спортивних єдиноборств, туризму, спортивного та туристського орієнтування;
- основи стрійової підготовки;
- правила та види стрільби із пневматичної зброї;
- види техніко–тактичних дій на місцевості;
- основи надання долікарської допомоги, проведення рятувальних робіт;
- санітарно–гігієнічні норми;
- правила безпеки життєдіяльності вихованців під час занять, екскурсій та змагань;
- правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю України (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.03. 2006 р. № 237, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 01 червня 2006 р. за № 660/2534).

Гуртківці повинні вміти:

- працювати з різними джерелами інформації;
- збирати, фіксувати народознавчі матеріали;
- проводити спостереження за природою, орієнтуватись на місцевості;
- освоїти елементи народних єдиноборств;
- подавати команди та діяти в строю;
- стріляти із пневматичної зброї;

- користуватись засобами індивідуального захисту;
- облаштовувати привали, табори, біваки;
- готувати страви національної кухні (козацький куліш, борщ, кашу, деруни тощо);
- розподіляти обов'язки у групі залежно від завдань;
- брати участь в концертах, фестивалях, виставках, народознавчих заходах;
- надавати першу медичну допомогу;
- готувати творчі роботи, писати сценарії свят.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Перший рік навчання

Основні завдання:

- ознайомлення з умовами навчання та вимогами до вихованців гуртка;
- сформувати навчальний інтерес та стійку мотивацію до активної гурткової діяльності;
- дати необхідні теоретичні та практичні знання та вміння згідно програми.

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		216 год.		
		Всього	теоретичних	практичних
1.	Вступне заняття. ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність	2	2	-
2.	«Мій рідний край». Вивчення історії рідного краю	7	3	4
3.	«Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва	14	4	10
4.	Духовні цінності запорізьких козаків	15	4	11

5.	Учнівське (дитяче) самоврядування. Створення рою. Вибори ройового.	8	6	2
6.	«Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва	63	23	40
7.	«Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота	24	10	14
8.	Від козацьких забав до олімпійських вершин	61	21	40
9.	«Слава козацька не вмере, не загине.....». Відродження народних мистецьких традицій	16	6	10
10.	Підсумкове військово–спортивне свято (ПВД–похід вихідного дня)	6	-	6
РАЗОМ		216	79	137

Дводенний туристсько–краєзнавчий похід з однією ночівлею (рейд за козацькою легендою) проводиться поза сіткою годин в канікулярний час – 14 годин.

Зміст навчального матеріалу

1. Вступне заняття

Ознайомлення з порядком і планом роботи гуртка. Правилами безпеки життєдіяльності під час занять, екскурсій та змагань. Правила поведінки в навчальному кабінеті, спортзалі, спортивному майданчику, у навчальному закладі. Правила дорожнього руху. Правила проведення туристських подорожей та екскурсій з учнівською та студентською молоддю.

2. «Мій рідний край». Вивчення історії рідного краю

Знайомство з рідним селом, містом, історією його виникнення, існування. Перекази старожилів. Міфи та легенди. Етнографічні особливості. Видатні особистості – вихідці із нашого краю. Збір цікавого історико–етнографічного матеріалу. Розкриття «білих плям історії» свого краю.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій та походів з активним способом пересування.

3. «Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва

Вивчення побуту, місця проживання запорізьких козаків. Поняття «козак», його морально–психологічна суть. Козацьке побратимство, Кодекс лицарської звитяги та лицарської честі. Історична література, думи, перекази, міфи, пісні, приказки та прислів'я про козаків. Історія місцевих козацьких осередків або інших учасників визвольних змагань за волю і незалежність України.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій та туристсько–краєзнавчих подорожей з активним способом пересування.

4. Духовні цінності запорізьких козаків

Козацький рівень культу Роду і народу, культ Батька–Матері, Дідуся–Бабусі. Батько–захисник сім'ї, творець історії, державності. Рівноправність української сім'ї. Мати–Брегиня роду. Значення християнської віри для козаків – служити Богові, Батьківщині, Ближньому. Родинні свята («Роде наш красний» тощо).

Практичне заняття.

Святкування Покрови Пресвятої Богородиці. 14 жовтня – День українського козацтва. Участь у інших державних та національних святах.

5. Учніське (дитяче) самоврядування. Створення рою. Вибори ройового.

Козацька Рада (Козацьке коло) – створення дитячого об'єднання за зразком козацьких об'єднань – рою. Вибори ройового отамана.

Практичне заняття.

Свято Козацької Ради (урочисте свято із залученням батьків, усього навчального закладу, громадскості та місцевої влади, козацьких представників за окремим сценарієм).

6. «Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва

Найкращі риси козаків: вірність і відданість, здатність до незламної дружби, відстоювання особистої свободи та свободи народу. Виховання прагнення розвинути в собі силу і дух, міцний фізичний гарт. Елементи загартування організму.

Народні ігри та забави. Історичні витоки козацьких єдиноборств та їх основні види. Основи військового впоряду. Стрій і пісня.

Практичне заняття.

Вивчення дитячих ігор за змістом збірника українських народних дитячих ігор «Котилася торба», упорядник О. С. Яремійчук. – К: «Веселка», 1990 р. (інші видання). Огляди–змагання військово–спортивного вишколу.

7. «Козацькими стежками». Туристсько–краєзнавча робота

Природа рідного краю. Опанування початкової туристсько–спортивної майстерності: карта, компас, туристське орієнтування та поняття азимуту, в'язання вузлів, встановлення намету, види багать, бівак. Вибір району подорожі. Дозвілля в туристському поході (у рейді за козацькою легендою).

Практичне заняття.

Похід «До козацького кулешу». Козацькі ігри та забави, змагання з основних видів фізичної культури, конкурс пісні та танцю. «Козацька ватра».

8. Від козацьких забав до олімпійських вершин

Самовдосконалення фізичного стану. Фізична культура і спорт. Загальнофізичні вправи та ранкова гімнастика. Метання на відстань і в ціль (предмети відповідно до вікових особливостей гуртківців). Човниковий біг, стрибки в довжину та із скакалкою. Комплексні силові вправи. Основи верхової їзди, плавання (при можливості). Обладнання стрілецького тирю. Початкові навички стрільби із пневматичної зброї.

Практичне заняття.

Участь у спортивних змаганнях.

9. «Слава козацька не вмере, не загине...». Відродження народних мистецьких традицій

Основи пошуково–дослідницької роботи. Обрядові свята кожної пори року: колядки, щедрівки, зажинки, обжинки, першої борозни, веснянки. Свято Різдва (вертеп), «Калиновий цвіт» тощо.

Практичне заняття.

Участь у концертах, фестивалях, виставах.

10. Підсумкове військово–спортивне свято (ПВД–похід вихідного дня)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Другий рік навчання

Основні завдання:

- формувати інтерес вихованців до вивчення курсу програми другого року навчання;
- виховання культури праці, свідомої дисципліни, пізнавальної активності.

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		216 год.		
		Всього	теоре- тичних	прак-тичних
3.	Вступне заняття ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність	2	2	-
4.	«Мій рідний край». Вивчення історії рідного краю	7	3	4
3.	«Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва	14	4	10
4.	Духовні цінності запорізьких козаків	15	4	11
5.	Учнівське (дитяче) самоврядування. Створення рою. Вибори ройового.	8	6	2
6.	«Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва	63	23	40
7.	«Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота	24	10	14
8.	Від козацьких забав до олімпійських вершин	61	21	40
9.	«Слава козацька не вмере, не загине.....». Відродження народних мистецьких традицій	16	6	10
10.	Підсумкове військово–спортивне свято (ПВД–похід вихідного дня)	6	-	6
РАЗОМ		216	79	137

Триденний туристсько–краєзнавчий похід з двома ночівлями (рейд за козацькою легендою) проводиться поза сіткою годин в канікулярний час – 22 години.

Зміст навчального матеріалу

1. Вступне заняття

Ознайомлення з порядком і планом роботи гуртка. Загальні правила безпеки. Правила поведінки в кабінеті, спортзалі, спортивному майданчику, у навчальному закладі, під час екскурсій. Правила дорожнього руху. Правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю, правила змагань з окремих ігрових видів спорту (футбол, волейбол, настільний теніс тощо).

2. «Мій рідний край». Подорож по козацькій карті України

План і карта. Географічне положення, територія рідного краю. Рельєф, типи і форми рельєфу. Загальна характеристика рельєфу рідного краю. Погода і клімат. Пори року. Збір цікавого історико–етнографічного матеріалу: «Чи козацького ми роду?». Місця таборування козаків.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій та туристсько–краєзнавчих подорожей з активним способом пересування.

3. «Гей ви, хлопці, славні запорозьці». Вивчення історії запорізького козацтва

Вивчення козацької зброї, місця основних битв запорозьких козаків. Козацьке побратимство, Кодекс лицарської звитяги та лицарської честі. Козацька регула. Сучасні літературні твори на козацьку тематику.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій та походів з активним способом пересування, семінарів, круглих столів з громадськістю та батьками.

4. Духовні цінності запорізьких козаків

Честь і воля понад усе. Шляхетність, мудрість, відвага, лицарство – духовне ядро козацької душі. Працьовитість і скромність. Любов до Батьківщини, рідної мови, відданість православної вірі. Добре діло – служити Богові, Батьківщині, Ближньому. Родинне свято – найцінніша традиція українців.

Практичне заняття.

Святкування Покрови Пресвятої Богородиці. 14 жовтня – День українського козацтва. Участь у інших державних та національних святах.

5. Учнівське (дитяче) самоврядування. Велике Козацьке коло (Козацька Рада). Структура самоврядування

Козацька Рада (Козацьке коло).

Створення дитячого об'єднання навчального закладу – сотні за зразком козацьких об'єднань. Вибори отаманів. Розподіл обов'язків: отаман, писар, обозний, скарбник, осавул, хорунжий, бунчужний, суддя, довбуш, товмач, шафар. Співпраця гуртківців з місцевими козацькими осередками та Товариством сприяння обороні України.

Практичне заняття.

Свято Козацької Ради (урочисте свято із залученням батьків, усього навчального закладу, громадскості та місцевої влади, козацьких представників за окремим сценарієм). Вибори козацької старшини.

6. «Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва

Найкращі риси воїнів–козаків.

Народні ігри та забави. Основи козацьких єдиноборств: тренування в системі «Бойовий гопак», «Спас», боротьба «Нахрест», «Пластун» тощо. Основи військового впорядку. Дії рою в строю. Стрoї та їх елементи. Попередня та виконавча команди. Стройове положення. Виконання команд: «Ставай», «Рівняйсь», «Струнко», «Вільно». Стрій і пісня.

Практичне заняття.

Виконання команд «Ставай», «Рівняйсь», «Струнко», «Вільно». Виконання стройових прийомів. Виконання стройової пісні. Огляд–змагання військово–спортивного вишколу.

7. «Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота

Географія рідного краю. Опанування початкової туристсько–спортивної майстерності: туристське спорядження, харчування в поході, привали і ночівлі, техніка руху на маршруті, забезпечення безпеки в поході. Розподіл обов'язків у поході (у рейді за козацькою легендою).

Практичне заняття.

Похід «Географічні особливості рідного краю». Козацькі ігри та забави, змагання з видів спортивного туризму: встановлення намету, розпалювання багаття, пакування рюкзака, подолання перешкоди за допомогою підвішеної мотузки – «Маятника».

8. Від козацьких забав до олімпійських вершин

Фізична культура та режим дня. Особиста гігієна занять фізкультурою та спортом. Загальнорозвиваючі вправи та ранкова гімнастика. Спеціальні вправи для розвитку різних груп м'язів. Метання на відстань і в ціль (предмети відповідно до вікових особливостей гуртківців). Човниковий біг, біг зі змінною швидкістю. Комплексні силові вправи. Основи верхової їзди,

плавання (при можливості). Обладнання тирів. Початкові навички стрільби із пневматичної зброї.

Практичне заняття.

Розучування кількох комплексів ранкової гімнастики, комплексів силових вправ. Участь у спортивних змаганнях.

9. «Слава козацька не вмере, не загине...». Відродження народних мистецьких традицій

Пошуково–дослідницька робота: поселення та житло, транспорт і засоби пересування, домашні промисли та ремесла, одяг та зброя. Особливості козацького фольклору: казки, легенди, оповідки, балади, думи, героїчний епос.

Практичне заняття.

Виконання творів козацького фольклору. Участь у концертах, фестивалях, виставах.

10. Підсумкове військово–спортивне свято (ПВД – похід вихідного дня)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Третій рік навчання

Основні завдання:

- дати необхідні теоретичні та практичні уміння відповідно до розділів програми;
- розвивати здібності та обдарування вихованців;
- сприяти професійній орієнтації вихованців.

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		216 год.		
		Всього	теоретичних	практичних
5.	Вступне заняття ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність	2	2	-
6.	«Мій рідний край». Вивчення історії рідного краю	7	3	4
3.	«Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва	14	4	10
4.	Духовні цінності запорізьких козаків	15	4	11
5.	Учнівське (дитяче) самоврядування. Створення рою. Вибори ройового.	8	6	2
6.	«Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва	63	23	40
7.	«Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота	24	10	14
8.	Від козацьких забав до олімпійських вершин	61	21	40

9.	«Слава козацька не вмере, не загине.....». Відродження народних мистецьких традицій	16	6	10
10.	Підсумкове військово–спортивне свято (ПВД–похід вихідного дня)	6	-	6
РАЗОМ		216	79	137

Триденний туристсько–краєзнавчий похід з двома ночівлями (рейд за козацькою легендою) проводиться поза сіткою годин в канікулярний час – 22 години.

Зміст навчального матеріалу

1. Вступне заняття

Ознайомлення з порядком і планом роботи гуртка. Загальні правила безпеки. Правила поведінки в кабінеті, спортзалі, спортивному майданчику, у навчальному закладі, під час екскурсій. Правила дорожнього руху. Правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю.

2. «Мій рідний край». Козацькі роди. Славні гетьмани–козаки.

Історико–краєзнавчі джерела про рідний край. Речові джерела. Образотворчі джерела. Фотографії, листівки. Письмові джерела. Збір цікавого історико–етнографічного матеріалу: «Козацькі прізвища та роди нашого краю». Гетьманські столиці.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій козацькими місцями (в т.ч. в інші регіони України, відвідання Батурина, Чигирини інші). Обробка зібраного історико–краєзнавчого матеріалу.

3. «Гей ви хлопці славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва

Вивчення життєписів славних козацьких гетьманів. Козацькі чайки, їх оснащення, озброєння, особливості; морські походи запорожців. Створення місцевих козацьких осередків та співпраця з ними гуртківців. Сучасні літературні твори про морські козацькі походи.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій та подорожей з активним способом пересування, семінарів, круглих столів з громадськістю та батьками.

4. Духовні цінності запорізьких козаків

Готовність боротися за волю, віру, честь і славу України. Героїзм та подвижництво у праці і в бою. Шляхетне ставлення до жінки, дівчини, матері. Непохитна вірність ідеям, принципам народної моралі і духовності. Родина і Україна – найвищі святині для козака. Ініціативність, кмітливість, уміння долати життєві труднощі.

Практичне заняття.

Святкування Покрови Пресвятої Богородиці. 14 жовтня – День українського козацтва. Участь у інших державних та національних святах.

5. Учніське (дитяче) самоврядування. Полк і полкова старшина

Козацька Рада (Козацьке коло).

Співпраця з територіальним громадським об'єднання козацько–лицарського духу: навчальний заклад, влада, громадськість, батьківський комітет. План спільних дій.

Практичне заняття.

Свято Козацької Ради (урочисте свято із залученням батьків, учнів, педагогів, громадськості та місцевої влади, козацьких представників за окремим сценарієм).

6. «Козацькому роду нема переводу». Відродження військово–спортивного мистецтва українського козацтва

Найкращі риси воїнів–козаків.

Вогнева підготовка. Загальна будова пневматичної гвинтівки, її характеристика та принцип дії. Заходи безпеки під час стрільби.

Народні ігри та забави. Основи козацьких єдиноборств. Основи військового впоряду. Стрій і пісня.

Практичне заняття.

Огляди–змагання військово–спортивного вишколу.

Основи стрільби з пневматичної гвинтівки. Помилки при стрільбі з гвинтівки та їх усунення. Вибір точки прицілювання.

Виконання стрільби з пневматичної гвинтівки. Відпрацювання елементів прицілювання.

7. «Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота

Як козаки орієнтувались. Найдавніші козацькі мапи. Суть орієнтування на місцевості. Визначення сторін горизонту за компасом, небесними світилами та місцевими предметами. Повідомлення про своє місцезнаходження (козацький вістовий).

Магнітний азимут і його визначення. Визначення азимуту на місцевий предмет і напрямку руху за магнітним азимутом.

Практичне заняття.

Визначення сторін горизонту за компасом, небесними світилами та місцевими предметами. Повідомлення про своє місцезнаходження.

Визначення азимуту на місцевий предмет і напрямку руху за магнітним азимутом. Черговість руху за азимутом.

Участь у змаганнях зі спортивного орієнтування.

Екскурсійні поїздки по місцях козацької слави. Учуть в туристичних походах по місцям бойової і трудової слави українського народу.

8. Від козацьких забав до олімпійських вершин

Загальна фізична підготовка (ЗФП). Гігієнічні передумови занять ЗФП. Основи техніки оздоровчого бігу. Положення голови, тулуба, рук; розслаблення м'язів плечового поясу. Робота рук під час бігу. Постанова стопи на землю. Довжина кроку. Дихання під час бігу. Біг на 100 метрів з рівномірним прискоренням. Спеціальні бігові вправи. Біг на 400 метрів. Біг з повторним прискоренням на 15–20 метрів та вільний між ними. Біг на 2000 метрів.

Стрибки у довжину, висоту, у «кроці» через перешкоду.

Метання м'яча, гранати з розбігу; вправи для розвитку та зміцнення ліктьового, плечового суглобів.

Гімнастика. Організовуючі вправи: фігурне марширування з різними перешикуваннями і поворотами без зупинок. Акробатичні вправи (з розучуванням елементів бойових мистецтв), опорні стрибки. Лазіння по канату (голоблі). Подолання перешкоди по колоді.

Практичне заняття.

Розучування вправ; закріплення техніки метання м'яча, гранати з розбігу; подолання перешкоди по колоді із самонаведенням. Участь у спортивних змаганнях.

9. «Слава козацька не вмре, не загине...». Відродження народних мистецьких традицій

Ознайомлення з драматичним мистецтвом. Що таке літаратурно–музично–танцювальна композиція? «Козацька ватра» – мистецьке представлення свого краю.

Практичне заняття.

Участь у концертах, фестивалях, виставах.

10. Підсумкове військово–спортивне свято

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Четвертий рік навчання

Основні завдання:

- розвивати фізичні та інтелектуальні здібності, креативність мислення, здатність долати перешкоди;
- готувати до участі у заходів фізкультурно-спортивного та військово-патріотичного спрямувань;
- сприяти розвитку комунікативних навичок.

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		216 год.		
		Всього	теоре- тичних	прак-тичних
7.	Вступне заняття ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність	2	2	-
8.	«Мій рідний край». Вивчення історії рідного краю	7	3	4
3.	«Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва	14	4	10
4.	Духовні цінності запорізьких козаків	15	4	11
5.	Учнівське (дитяче) самоврядування. Створення рою. Вибори ройового.	8	6	2

6.	«Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва	63	23	40
7.	«Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота	24	10	14
8.	Від козацьких забав до олімпійських вершин	61	21	40
9.	«Слава козацька не вмре, не загине.....». Відродження народних мистецьких традицій	16	6	10
10.	Підсумкове військово–спортивне свято (ПВД–похід вихідного дня)	6	-	6
РАЗОМ		216	79	137

Багатоденна туристсько–краєзнавча подорож (рейд за козацькою легендою) проводиться поза сіткою годин в канікулярний час.

Зміст навчального матеріалу

1. Вступне заняття

Ознайомлення з порядком і планом роботи гуртка. Загальні правила безпеки. Правила поведінки в кабінеті, спортзалі, спортивному майданчику, у навчальному закладі, під час екскурсій. Правила дорожнього руху. Правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю.

2. «Мій рідний край».

Видатні історичні події рідного краю. Збір історико–етнографічного матеріалу. Участь у Всеукраїнській історико–географічній експедиції учнівської та студентської молоді «Історія міст і сіл України»

Практичне заняття.

Проведення екскурсій. Обробка зібраного історико–краєзнавчого матеріалу. Написання реферату (науково–дослідницької роботи) за зібраним матеріалом. Публічні виступи.

3. «Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва. Козацькі битви. Перемоги та поразки

Визвольна боротьба українського козацтва. Перша козацька держава. Козацькі Вольності. Співпраця гуртківців з місцевими козацькими осередками. Сучасні літературні твори та літописи про козацькі битви.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій та походів з активним способом пересування, семінарів, круглих столів з громадськістю та батьками.

4. Духовні цінності запорізьких козаків

Готовність проявляти принциповість і непримиренність до зла, аморальності та активна наступальність у боротьбі з ними. Активна життєва позиція. Особистий внесок у підвищення добробуту рідного народу. Захист свого права бути господарем на рідній землі. Здоровий спосіб життя – заповідь козака. Перемога над обставинами життя, володіння ситуацією, організація власного життя і свого оточення на ґрунті української національної ідеї, козацької філософії, ідеології. Глибоке взаєморозуміння всіх членів нашого суспільства, представників різних національностей.

Практичне заняття.

Святкування Покрови Пресвятої Богородиці. 14 жовтня – День українського козацтва. Участь у інших державних та національних святах.

5. Учнівське (дитяче) самоврядування. Полк і полкова старшина

Козацька Рада (Козацьке коло). Співпраця з громадськими організаціями (Товариство сприяння оборони України – ТСОУ) у питаннях виховання майбутнього захисника Вітчизни: навчальний заклад, влада, громадськість, батьківський комітет. План спільних дій. Перехід козачат у джури козацькі, джур козацьких у молодші козаки. Вибори козацької старшини.

Практичне заняття.

Свято Козацької Ради (урочисте свято із залученням батьків, усього навчального закладу, громадскості та місцевої влади, козацьких представників за окремим сценарієм).

6. «Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва

Найкращі риси воїнів–козаків.

Козацькі прийоми плавання, подолання водних перешкод. Тактична підготовка. Вогнева підготовка.

Народні ігри та забави. Боротьба «лава на лаву». Основи козацьких єдиноборств.

Практичне заняття.

Боротьба «лава на лаву». Тактичні ігри на місцевості.

Способи пересування на полі бою під час дій у пішому порядку. Тренування у пересуванні на полі бою під час дій у пішому порядку.

Огляди–змагання військово–спортивного вишколу.

Основи стрільби з пневматичної гвинтівки. Виконання стрільби з пневматичної гвинтівки. Відпрацювання елементів прицілювання.

Виготовлення зброї із підручних засобів (лук, стріли, спис, праща).

7. «Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота

Козацькі рейди. Техніка руху і подолання перешкод у різних умовах. Принцип економії сил, раціональність руху і способи подолання перешкод. Забезпечення безпеки руху.

Рух по стежках, по трав'яних схилах, через лісову хащу, через болото, подолання водних перешкод (убрід, по камінцях, містках, буму, маятником, навісних переправах). Техніка виконання переправ, страхування та самострахування.

Практичне заняття.

Набуття навичок подолання простих перешкод:

через болото по купинах;

канави, струмка, рову за допомогою шеста;

хащі, завалу;

річки вбрід шеренгою (стілкою), із жердиною, «таджицьким» способом, обличчям один до одного тощо;

рух по схилу (спуск, траверс, підйом) з опорою (списом, альпінштоком);

в'язання вузлів, грудної обв'язки, бесідки тощо (вузли – провідник, подвійний провідник, швейцарський провідник («вісмка»), булінь, брамшкотовий, прямий, академічний, зустрічний, схоплюючі (прустик, австрійський, Брахмана, стремено).

Екскурсійні поїздки по місцях козацької слави. Учать в туристських змаганнях.

8. Від козацьких забав до олімпійських вершин

Загадна фізична підготовка (ЗФП). Перехід з бігу на крок і навпаки. Зміна швидкості бігу. Ходьба та біг вперед, назад, ліворуч, праворуч. Ходьба на носках, п'ятках, зовнішній та внутрішній поверхнях стопи, у присяді та напівприсяді («гусячий» крок), біг зі зміною напрямку за сигналом. Вправи для рук, ніг, шиї, тулуба. Рухи зі зміною положення тіла. Утримання рівноваги. Техніка бігу по пересіченій місцевості.

Стрибки у довжину, висоту з розбігу, потрійний стрибок.

Метання м'яча, гранати з розбігу, штовхання ядра; вправи для розвитку та зміцнення ліктьового, плечового суглобів.

Гімнастика. Вправи без предметів: стійки, перекиди, перекочування, перевороти. Акробатичні вправи (з розучуванням елементів бойових мистецтв, опорні стрибки). Лазіння по канату (голоблі). Вправи на гімнастичних приладах: лаві, колоді, перекладині, гімнастичній стінці. Вправи з предметами: еспандером, скакалками, палицями, обручами, набивними м'ячами тощо.

Подолання перешкод. Плавання на дистанції 25 та 50 метрів.

Практичне заняття.

Розучування різних вправ з координації при зміні напрямку, швидкості; закріплення техніки метання м'яча та гранати; подолання природних перешкод.

Залік з плавання. Тестування фізичного стану гуртківців за допомогою медично виправданих методик.

Участь у спортивних змаганнях.

9. «Слава козацька не вмере, не загине....». Відродження народних мистецьких традицій

Ознайомлення з драматичним мистецтвом. Створення презентаційного ролика. Написання сценарію свята. Створення літературно–музично–танцювальної композиції. «Козацька ватра» – мистецьке представлення свого краю.

Практичне заняття.

Участь у концертах, фестивалях, виставах.

10. Підсумкове військово–спортивне свято

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

П'ятий рік навчання

Основні завдання:

- формувати навички професійного та соціального партнерства;
- сприяти формуванню предметних компетентностей та моральних якостей особистості;
- формувати вміння адаптуватися до життя в суспільстві, реалізувати власне життєве призначення.

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		216 год.		
		Всього	теоре- тичних	прак-тичних
9.	Вступне заняття ЗЦКВПВ «Школа джур» - історія і сучасність	2	2	-
10.	«Мій рідний край». Вивчення історії рідного краю	7	3	4
3.	«Гей ви, хлопці, славні запорожці». Вивчення історії запорізького козацтва	14	4	10
4.	Духовні цінності запорізьких козаків	15	4	11
5.	Учнівське (дитяче) самоврядування. Створення рою. Вибори ройового.	8	6	2
6.	«Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва	63	23	40
7.	«Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота	24	10	14
8.	Від козацьких забав до олімпійських вершин	61	21	40
9.	«Слава козацька не вмере, не загине.....». Відродження народних мистецьких традицій	16	6	10
10.	Підсумкове військово–спортивне свято (ПВД–похід вихідного дня)	6	-	6
РАЗОМ		216	79	137

Багатоденна туристсько–краєзнавча подорож (рейд за козацькою легендою) проводиться поза сіткою годин в канікулярний час. Участь у підсумкових заходах (I-й та II-й етапи) Всеукраїнської дитячо–юнацької військово–патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)

Зміст навчального матеріалу

1. Вступне заняття

Ознайомлення з порядком і планом роботи гуртка. Загальні правила безпеки. Правила поведінки в кабінеті, спортзалі, спортивному майданчику, у навчальному закладі, під час екскурсій. Правила дорожнього руху. Правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю.

2. «Мій рідний край».

Збір історико–етнографічного матеріалу за завданнями навчальних закладів, бібліотек, музеїв тощо. Участь у Всеукраїнському конкурсі звітів на кращу туристсько–краєзнавчу експедицію учнівської молоді з активним способом пересування «Мій рідний край».

Практичне заняття.

Проведення екскурсій. Обробка зібраного історико–краєзнавчого матеріалу. Написання реферату (науково–дослідницької роботи) за зібраним матеріалом. Публічні виступи. Передча зібраного матеріалу у музеї навчальних закладів, установ та організацій.

3. «Гей ви хлопці славні запорожці». Вивчення історії створення козацьких об'єднань нової доби

Українське козацтво в сучасних умовах. Державна політика України у питанні розвитку козацтва. Сучасне козацтво і Збройні Сили України. Місце козацьких осередків у підготовці юних захисників Вітчизни. Сучасні літературні твори, кіно та відеофільми про історію козацтва.

Практичне заняття.

Проведення екскурсій та подорожей з активним способом пересування, відвідання військових частин, полігонів тощо.

4. Духовні цінності запорізьких козаків

Заповідь українського козака: «Земля не дана нам від Бога навечно – ми позичили її у майбутніх поколінь» (екологічні аспекти козацько–лицарського виховання). Вирости сина, збудуй дім, посади сад. Турбота про розвиток національних традицій, звичаїв, обрядів, бережливе ставлення до рідної природи, землі, примноження її багатств.

Практичне заняття.

Святкування Покрови Пресвятої Богородиці. 14 жовтня – День українського козацтва. Участь у міжнародному святі «День Землі». Екологічні акції.

5. Учні́вське (дитяче) самоврядування. Козацькі клейноди

Козацькі клейноди. Єдина козацька республіка.

Козацька Рада (Козацьке коло). Навчальний заклад, влада, громадськість, батьківський комітет. План спільних дій. Перехід козачат у джури козацькі, джур козацьких у молодші козаки.

Практичне заняття.

Виготовлення козацьких клейнодів (ройових відзначок). Підбір одностроїв. Вишиті сорочка та рушник – духовні символи України.

Свято Козацької Ради (урочисте свято із залученням батьків, учнів, педагогів, громадскості та місцевої влади, козацьких представників за окремим сценарієм).

6. «Козацькому роду нема переводу». Відродження військово-спортивного мистецтва українського козацтва

Збройні Сили України на сучасному етапі. Структура воєнної організації держави.

Державна та військова символіка України.

Товариство сприяння обороні України – оборонно-патріотична організація українського народу.

Поняття про бій. Сутність сучасного загальновійськового бою.

Особиста зброя та екіпіровка солдата в бою.

Козацькі прийоми ведення бою. Тактична підготовка. Вогнева підготовка.

Народні ігри та забави. Теренова гра («Захопи штаб», «Захопи прапор», «Десантура» тощо). Основи козацьких єдиноборств.

Практичне заняття.

Тактичні ігри на місцевості (Теренова гра, Десантура тощо).

Способи пересування на полі бою під час дій у пішому порядку. Тренування у пересуванні на полі бою під час дій у пішому порядку.

Огляди–змагання військово–спортивного вишколу.

Основи стрільби з автоматичної зброї (АК–74). Виконання стрільби з автоматичної зброї. Відпрацювання елементів прицілювання по різних мішенях.

Страйкбол (тактико–технічні дії, наближені до бойових),

Створення захисного редути із підручних засобів.

7. «Козацькими стежками». Туристсько-краєзнавча робота

Поняття «Крос–похід». Рейд–змагання за козацькою легендою. Особливості орієнтування в різних природніх умовах. Дії при втраті орієнтування. Аварійний азимут.

Козацькі рейди. Способи подолання перешкод із застосуванням спеціального спорядження.

Практичне заняття.

Набуття навичок подолання перешкод на заздалегіть обладнаних трасах (полігонах):

переправа через річку вбхід з використанням поручнів;

переправа через річку по навісній переправі;

переправа по мотузці з поручнями;

переправа через річку, яр по колоді;

подолання болота по жердинах

рух по схилу (спуск, траверс, підйом) з поручнями;

в'язання вузлів, грудної обв'язки, бесідки тощо (вузли – провідник, подвійний провідник, швейцарський провідник («вісімка»), булінь, брамшкотовий, прямий, академічний, зустрічний, схоплюючі (прустик, австрійський, Брахмана, стремено).

Екскурсійні поїздки по місцях козацької слави. Участь у туристських змаганнях.

8. Від козацьких забав до олімпійських вершин

Загальна фізична підготовка (ЗФП). Особливості фізичної підготовки дівчат.

Що таке козацька воля? Козаки–характерники. Вольова підготовка. Індивідуальна підготовка. Впевненість і знання як фактори самовиховання. Аутотренінг.

Науковий принцип побудови тренувального процесу. Єдність колективного тренування та індивідуального підходу в ході тренувань. Системність в організації тренувального процесу. Спеціальні вправи на місцевості. Крос по пересічній місцевості.

Вправи на колодах різної висоти з навантаженням.

Легкоатлетичні вправи максимального навантаження..

Спеціальні тренування в умовах походу (козацького рейду). Вправи на опір з елементами протидії.

Самоконтроль та лікарський контроль. Тестування за прийнятими методиками.

Долання перешкод. Водна естафета. Ватерполо.

Практичне заняття.

Участь у спортивних змаганнях («Кільцевий маршрут» тощо).

9. «Слава козацька не вмере, не загине...». Відродження народних мистецьких традицій

Написання сценарію свята. Написання художнього твору за зразком. Драматургія літературно–музично–танцювальної композиції. «Козацька ватра» – мистецьке свято свого краю.

Практичне заняття.

Участь у концертах, фестивалях, виставах, конкурсах тощо.

10. Підсумкове військово–спортивне свято

Прогнозований результат

сформованих життєвих компетентностей у вихованців:

- інтегруватися в життєвий простір, використовуючи набутий багаж знань;
- сформувати позитивне ставлення до праці, професійного самовизначення та допрофесійної підготовки;
- соціально адаптуватися сьогодні та в майбутньому, підготуватися до свідомо активної участі в суспільному житті;
- приймати нестандартні, оригінальні рішення;
- мати досвід проведення дослідницько-пошукової, краєзнавчо-туристської діяльності;
- сформованість логічного та креативного мислення за мірою особистісних здібностей;
- виховання життєвих компетентностей;
- постійне самовдосконалення.

Реалізація цієї програми сприятиме формуванню та розвитку у гуртківців активної творчої думки, здібностей і потреб до самостійного оцінювання різних ситуацій, аналітичного підходу до вирішення проблем, практичній підготовці до творчої роботи в різних галузях господарства, вихованню у вихованців гордості за свої Вітчизну, тобто формує та розвиває у гуртківців основні групи компетентностей: пізнавальну, практичну, творчу, соціальну, полікультурну, комунікативну, компетентність продуктивної творчої діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Українська козацька педагогіка: витоки, духовні цінності, сучасність. / Ю. Руденко, О. Губко. – К: МАУП, 2007
2. Козацько–лицарське виховання учнівської і студентської молоді. / Ю. Руденко, Ю. Мельничук. – К: «Золоті ворота», 2011
3. Грушевський М.В., Історія України – Руси./ К: «Наукова думка», 2000
4. Грушевський М.В., Ілюстрована історія України./ К: 1990
5. Кривошия В.В. , Пнеологія українського козацтва, нариси історії козацьких полків. «Стилос», 2004.
6. Савельєв Е.П., Древня історія козацтва. / М: «Вече», 2010
7. Доною, Кривошия В.В., Вінниччина козацька, Історія Вінницького козацького полку. К: «Стилос», 2004
8. Легенди нашого краю. / Ужгород: "Карпати", 1972
9. Літопис Самовидець. / К: «Дніпро», 1989
10. Літопис Руський. / К: «Дніпро», 1989
11. Воропай О. Звичаї нашого народу. / К:, 1992
12. Культура і побут населення України. Навчальний посібник В.І. Наумко, Л.Ф. Артюр, В.Ф. Горленко та ін. (2-ге видання, доп. да перероб). / К:, 1972
13. Зелений С.М. Краєзнавча підготовка туриста. / К: 1972
14. Зінченко А. Поділля. Навчальний посібник з історії рідного краю для 5-9 класів. / КРВЦ. «Проза», 1998
15. Мисик Ю.А., Плохій С.М., Стороженко І.С., Як козаки воювали. / К: «Промінь», 1990
16. Боплан Гійом Левоссерде. Опис України. / К: «Жовтень», 1981
17. Брайчевський Л.Ю. Походження Русі. / К: «Наукова думка», 1965
18. Публікації місцевих видань.